Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta

Utváření vztahu dětí k živočichům prostřednictvím zájmového chovu v MŠ

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:
Mgr. Jan Petr, Ph. D.

Vypracovala:
Aneta Vobinušková

České Budějovice, 2013

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, 31. března 2013 **……...**

Aneta Vobinušková

Poděkování:

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Janu Petrovi, Ph. D. za odborné vedení, cenné rady a podnětné připomínky.

Děkuji mé rodině a všem kolegyním z mateřské školy za trpělivost během celého mého studia na vysoké škole a také děkuji všem rodičům, kteří se podíleli na mé bakalářské práci díky zapojení se do mého dotazníkového šetření.

Abstrakt:

Práce se zabývá vztahem dětí k živočichům ze zájmového chovu. V teoretické části je charakterizováno předškolní dítě a jeho vztah k živočichům, možnosti vzdělávání dětí s živočichy v mateřské škole a vhodnost výběru živočicha pro dítě. V praktické části je zpracován projekt s názvem „Zvířátka tu budou s námi, budeme velcí kamarádi“, který se dále člení na další tématické části, z nichž každá je věnována jednomu živočichovi. Za pomoci dotazníkového výzkumu je zde zjištěn vztah dětí k živočichům za pomoci rodičů a pedagogů dětí. V závěru jsou uvedeny organizace v jižních Čechách, jež umožňují přímý kontakt dětí s živočichy se zájmového chovu.

Klíčová slova

Environmentální výchova, vztah dětí ke zvířatům, mateřská škola, zvířata vhodná pro děti.

Abstract

The work deals with the relationship of children to animals from companion animal. The theoretical part is characterized preschool child and his relationship to animals, education opportunities with the animals in the nursery school and the relevance of the animal for a child. In the practical part contains a project called "Animals will be here with us, we are very good friends", which are further divided into other thematic sections, each of which is dedicated to one animal. With the help of a questionnaire survey, there is no relationship to animals for children to help parents and educators of children. In conclusion, the listed organizations in South Bohemia, allowing direct contact with children living creatures companion animal.

Key words

Environmental education, children´s relationship to animals, kindergarten, animals suitable for children.

OBSAH

1 Úvod……..…7
2 Literární přehled……....8
2.1 Dítě předškolního věku…….…8
2.1.1 Vývoj dítěte…….…….....8
2.1.1.1 Motorický vývoj……...…....8
2.1.1.2 Vývoj poznávacích procesů……...….....8
2.1.1.3 Sociální vývoj…….....9
2.1.2 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání…….10
2.2 Děti a živočichové……11
2.2.1 Environmentální výchova…….....11
2.2.2 Environmentální výchova pro dítě…….....11
2.2.3 Utváření vztahu dětí k živočichům…….....12
2.3 Živočichové ve vzdělávání v mateřské škole……...12
2.3.1 Návštěvní programy……...13
2.3.2 Třídní nebo školní chovy……14
2.3.3 Péče o volně žijící organismy…….14
2.3.4 Užitkový chov…….15
2.4 Jakého živočicha dítěti vybrat?.....15
2.4.1 Živočichové vhodní po alergiky…… 16
3 Metodika…….18
4 Vzdělávací projekt „Zvířátka tu budou s námi, budeme velcí kamarádi“..19
4.1 Charakteristika projektu……..19
4.2 První den…….21
4.2.1 Motivace…….....21
4.2.1.1 Pomůcky……..21
4.2.2 Komunitní kruh……..21
4.2.3 Pohybová hra „Rybičky, rybičky, rybáři jedou“…...…….....21
4.2.4 Rituál „Rozhlédni se tu a tam“……...22
4.3 „Ryba ta si žije“……..…….22
4.4 „Zakrátko, máme tady morčátko“……24
4.5 „Znáte zvíře, oblečené do krunýře?“……26
4.6 „Kdopak nám to tady straší?.....28

4.7 „Slyšíš šneka?“…….30
4.8 „Jak jen může, střídá barvu svojí kůže“……..…….32
4.9 Závěr programu……..……..34
5 Organizace v jižních Čechách, které umožňují přímý kontakt dětí……35
s živočichy ze zájmového chovu
6 Výsledky……..37
6.1 Dotazník pro rodiče…….37
6.2 Dotazník pro pedagogy mateřských škol……..…….41
7 Diskuze……45
8 Závěr……47
9 Literatura…….48
10 Přílohy…….…50

1 Úvod

Jako téma bakalářské práce jsem si zvolila utváření vztahu dětí k živočichům prostřednictvím zájmového chovu v mateřské škole. Je to zejména proto, že tato témata se mě úzce dotýkají.

Jsem učitelka mateřské školy v menším městě teprve čtvrtým rokem a protože mám velice blízko ke zvířatům a všem živočichům, velice brzy mě začal zneklidňovat vztah dětí k živočichům. Vždy jsem se domnívala, že špatně chování ke zvířatům, strach z nich a skoro žádné vědomosti o nich patří zejména dětem z velkých měst, kde se zvířetem jen tak nepotkají. Veliké překvapení pro mě bylo zjištění, že i spoustu dětí z malých měst a vesnic nemají příliš zkušeností a znalostí co se živočichů týče. Vzhledem k tomu, že se s přítelem věnujeme chovu různých exotických zvířat, hlodavců apod., rozhodla jsem se využít svých možností a připravit vzdělávací nabídku pro děti v mateřské škole, vyhodnotit a diskutovat její účinnost.

Teoretická část této bakalářské práce je věnována dítěti předškolního věku, vztahů dětí k živočichům, živočichům ve vzdělávání v mateřské škole a vhodnosti výběru živočicha pro dítě.

V praktické části je zpracován projekt s názvem „Zvířátka tu budou s námi, budeme velcí kamarádi“, který se dále člení na 6 tématických částí, z nichž každá je věnována jednomu živočichovi. Dále je zde zpracováno dotazníkové šetření, ke kterému jsem vytvořila dva druhy dotazníků. Jeden je určen rodičům dětí navštěvující mateřskou školu a druhý pro pedagogy mateřských škol. Výsledky dotazníků jsou znázorněny v grafech a doplňkovém textu.

2 Literární přehled

2.1 Dítě předškolního věku

Předškolní věk je čas, který si děti obvykle nepamatují (resp. pamatují zkresleně), ale který je nesmírně důležitý pro jejich další vývoj a pro celý další život. Přirozené je, že děti tráví tento čas s rodinou, především s rodiči, sourozenci a prarodiči nebo v přirozené komunitě (u sousedů, v mateřské škole). (Jančaříková, 2010)

1.1.1 Vývoj dítěte

2.1.1.1 Motorický vývoj

Tělesná aktivita a obratnost pomáhají dítěti zapojovat se do společných činností s ostatními dětmi. Pohyblivost a přesnost pohybů ovlivňuje rychlost při běhání, skákání, prolézání a hrách s míčem. Úroveň motorických schopností a dovedností prolíná celý vývoj dítěte. Ovlivňuje fyzickou zdatnost, výběr pohybových aktivit, zapojení do kolektivu dětí, vnímání, řeč, kresbu a později i psaní. Pohybová neobratnost či opoždění často ovlivní vývoj dalších funkcí.

Velice důležitá je oblast jemné motoriky, kterou dětí rozvíjí při hře se stavebnicemi, mozaikami, modelování, navlékání korálků a v dalších rukodělných činnostech, které vyžadují přesnost a obratnost. Rozvoj jemné motoriky je vhodné podporovat stále jemnějšími hračkami, stejně jako uvolnění ruky v zápěstí i v celém předloktí, což dítě využije při nácviku psaní v první třídě školy. Hmatové vjemy mají důležitou úlohu v poznávání světa, v rozvoji emocí a komunikace. (Bednářová, 2007)

2.1.1.2 Vývoj poznávacích procesů

Rozvíjí se zrakové vnímání, vnímání prostoru a času a sluchové vnímání. Zrakem přijímáme nejvíce informací z našeho okolí. Pro zrakové vnímání v předškolním věku je charakteristické zaměření na celek než na detail. Vnímání celku přechází vnímání jednotlivých částí.

Vnímání prostoru, zpracování a zapamatování si prostorových vztahů má významný přínos pro mnoho činností. Zejména je to orientace v prostředí, ve kterém jedinec žije, přizpůsobení se prostředí a jeho účelné využití.

Pro předškolní dítě je typické že žije především přítomností. Začíná si uvědomovat jednotlivé časové úseky (den, noc, ráno, ..). Starší dítě dokáže ze sledu činností vyvodit událost následnou. Tento algoritmus usnadňuje každodenní činnosti, dává dítěti jistotu a bezpečí.

Sluch je jedním z prostředků komunikace a významnou měrou ovlivňuje rozvoj řeči. Nejdříve se zdokonaluje vnímání figury a pozadí – zaměření pozornosti a vyčlenění některých zvuků z pozadí. Později se rozvíjí záměrné naslouchání. Dítě dokáže naslouchat a rozlišovat zvuky ze svého okolí. (Bednářová, 2007)

V tomto věku se zkvalitňují elementární myšlenkové operace. Děti začínají mít svůj názor a pohled na okolní svět. Celkově je ale myšlení stále nekoordinované a útržkovité.

K pokrokům dochází ve skladbě řeči. Na základě nápodoby dospělých dítě počíná používat složitější souvětí. Jazyk je chápán a používán na úrovni, která odpovídá stupni rozvoje poznávacích procesů. Vyskytuje se tzv. egocentrická řeč (dítě hlasitě komentuje svou činnost bez nutnosti existence "publika", kterému by byl verbální projev určen), stávající se nástrojem poznání, zpracování informací a myšlení, ale i možností vyjádření vlastních prožitků. Potřeba dítěte ještě více se orientovat ve světě se manifestuje aktivitou v poznávání a růstem aktivní slovní zásoby (ze cca. 1000 slov ve 3 letech až na 5000 slov v 6 letech). Nelze si nepovšimnout zájmu dítěte o řeč - rádo vypráví, zpívá, poslouchá pohádky, učí se říkankám. (http://www.pppbruntal.cz/texty/scholarita03.html)

2.1.1.3 Sociální vývoj

Přestože má v tomto období pro socializaci dítěte význam rodina, započíná se socializací do širšího prostředí. V mateřské škole dítě navazuje další vztahy (s kamarády, učitelkami). Osvojuje si nové role (role kamaráda, role žáka), v kterých je možné pozorovat některé osobnostní vlastnosti (obliba, dominantnost, bázlivost). Rozvoj sociálních dovedností je patrný ve hře. Předškolní děti jsou schopny kooperace při hře, podřizovat se pravidlům úkolové hry. Ve hře může dojít

k transformaci zvýšené agresivity do soupeření.
(http://www.pppbruntal.cz/texty/scholarita03.html)

2.1.2 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

V Rámcovém vzdělávacím program pro předškolní vzdělávání je jmenováno pět vzdělávacích oblastí:

Dítě a jeho tělo

Uvědomění si vlastního těla, rozvoj pohybových schopností a dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky, rozvoj a užívání všech smyslů, rozvoj psychické zdatnosti, osvojení si věku přiměřených praktických dovedností.

Dítě a jeho psychika

Rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních, rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu, rozvoj smyslového vnímání, rozvoj paměti, pozornosti a tvořivosti, posilování přirozených poznávacích citů (zvídavosti, zájmu, radosti z objevování apod.), poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě, rozvoj schopnosti sebeovládání, rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a plně prožívat.

Dítě a ten druhý

Seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému, vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.), rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních, rozvoj kooperativních dovedností.

Dítě a společnost

Poznávání pravidel společenského soužití, rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané.

Dítě a svět

Vytváření elementárního povědomí o širším přírodním prostředí, o jeho rozmanitosti a vývoji, rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách, vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, s živou a neživou přírodou, lidmi, společností, planetou Zemí. (RVP PV, 2004)

2.2 Děti a živočichové

2.2.1 Environmentální výchova

Pojem environmentální výchova je přeložený z anglického „Environmental Education“. Měla by u dětí vytvářet základní hygienické a sociálně kulturní dovednosti a návyky ve vztahu k životnímu prostředí, probouzet citový vztah k přírodě, k výtvorům lidské práce i k lidem samotným a také poskytnout základní poznatky o správném a nesprávném vztahu a chování člověka k životnímu prostředí. (Bureš a kol., 2004)

2.2.2 Environmentální výchova pro dítě

Zahraniční i české výzkumy poukazují na skutečnost, že dítě potřebuje ke svému zdravému rozvoji pobyt v přírodě. Svědectví mnoha ochránců přírody dosvědčují, že právě čas, který strávili v raném dětství v přírodě, jim umožnil pochopit komplexně přírodu a přírodní jevy.

Příroda může plnit významnou edukační roli, poskytuje dítěti vždy dostatečné množství přiměřených podnětů. Málokterý hluk je v přírodě příliš silný, aby poškodil sluch, málokterý obraz je v přírodě příliš jasný, aby jeho dlouhodobé sledování poškodilo zrak. (Jančaříková, 2010)

Děti ještě nemají zažité špatné návyky a tak je možné vytvořit v nich správný nekonzumní postoj k přírodě.

Environmentální výchova v mateřské škole pokládá základy postojů, hodnot a cílů, na kterých se pak bude stavět v dalším průběhu vývoje dítěte. (Leblová, 2012)

2.2.3 Utváření vztahu dětí k živočichům

K nejcennějším metodám, jimiž se děti seznamují s okolní přírodou, náleží přímé pozorování rostlin a zvířat při vycházkách v zahradě, na louce, v lese, u potoka. Děti zde přicházejí do bezprostředního styku s okolní přírodou, zjišťují její vlastnosti svými smysly, svou pracovní zkušeností. Mezi další metody patří pozorování a práce v koutku živé přírody s rostlinami a zvířaty. Zvláštní význam má styk dětí se zvířaty, který ovlivňuje jejich citlivost, a ta se projevuje i v mezilidských vztazích. Důležitá je správná volby učebních pomůcek – pohádky, říkadla, obrázky, filmy určené ke sledování. Stavebnice, modely, hračky používané při hrách, nářadí a pomůcky určené k pracovním činnostem, kresbě, modelování. (Bureš a kol., 2004)

Vnímání přírody a zacházení s ní je vždy výsledkem postoje, který se připravuje jinak a složitěji než jen smyslovým vnímáním. Je to výsledek zaměření pozornosti, účasti na prožívání rodičů, učitelek, vychovatelek. Jsou to jejich slova a činy, jsou to zobrazení v médiích, tj. dětských knížkách i v televizi, které přírodu dělají hodnou lásky a ochrany. (Horká, 1996)

Život každého živočicha, malého stejně jako velkého, je jedinečný, tak mu dovolme ho prožít v dobrých podmínkách až do konce. Dětem ukažme, že živočich není hračka, ale živý tvor, stejně jako oni, a tak je potřeba s ním zacházet. Ukažme mu, že má žízeň a hlad stejně jako my lidé, že zvířata bolí, když jim ubližujeme, že je jim smutno, když si jich nevšímáme, a mají radost, když si s nimi hrajeme, že mohou onemocnět a potřebují léky a péči, a že jsou to naši kamarádi po celý svůj život. (http://www.mazlicci.cz/rady_tipy/jake_zvire_poridit_pro_dite.html)

Dlouhodobá péče o živočicha učí děti trpělivosti, vytrvalosti, umožňuje jim poznání v časovém kontextu. Předškolní dítě bude při dlouhodobé péči o zvíře potřebovat velkou podporu dospělých. Na dlouhodobé péči se dítě tedy pouze podílí a s přibývajícím věkem jeho podíl poroste.

2.3 Živočichové ve vzdělávání v mateřské škole

Jančaříková (2010) uvádí, že děti předškolního věku projevují spontánní zájem o vše živé (živočichy, rostliny i houby). Odborníci hovoří o tzv. biofilii, neboli vrozenému kladnému vztahu dětí ke všemu živému. Pokud tento zájem není vhodnými způsoby rozvíjen, zaniká, a někdy se dokonce mění v odpor (biofobii)

Přítomnost zvířete ve vzdělávacím zařízení může někomu připadat nevhodná. Přítomnost zvířat ale není žádným nařízením zakázaná. Záleží pouze na rozhodnutí a postoji pracovníků a vedení a na vytvoření funkčních interních ochranných opatření.

Dnes je zvíře stále více chápáno jako partner, společník a prostředník osobnostního rozvoje jedince nebo zlepšení psychosociálního klimatu skupiny. Tento způsob využívání zvířat se nazývá zoorehabilitace. Zoorehabilitace se dále člení na zooterapie, jež provádí terapeut. Jedná se o fyzioterapii za pomocí zvířat (např. hipoterapie s pomocí koní, canisterapie s pomocí psů), nebo zooasistence.

V mateřské škole můžeme využít vzdělávání za pomoci zvířat různými způsoby: 1. návštěvní programy

2. třídní nebo školní chovy
3. péče o volně žijící organismy (ptáky)

2.3.1 Návštěvní programy

Návštěvní program probíhá obvykle tak, že do skupiny dětí je přivedeno zvíře, o kterém si děti s učitelkou povídají, pozorují ho. Výhodou návštěvního programu je, že je možné se v poměrně krátkých časových intervalech věnovat různým druhům zvířat, takže se děti za krátkou dobu mohou seznámit s více druhy. Návštěvní program mohou realizovat odborní lektoři se zvířaty k tomu speciálně připravenými (pes, králík, hroznýš, užovka) nebo dobrovolníci z řad rodičů s domácími mazlíčky (morče, křeček, zakrslý králík). Na návštěvní program můžeme přinést z přírody na krátkou dobu odchycené zajímavé druhy vodních živočichů nebo drobného hmyzu, které pak zase pustíme na místo odchytu. Také sokolníci mají připravené návštěvní programy pro školy. Nevýhodou návštěvního programu je, že čas, po který mohou děti zvíře pozorovat, je omezen. Vzhledem k tomu, že právě toto je v předškolním věku důležité, zdá se vhodnější třídní chov nebo kombinace všech typů zoorehabilitací. Pro předškolní věk není příliš vhodný návštěvní program opačný, kdy děti navštěvují chovatele, ledaže by byl v dosahu pěší chůze. (Jančaříková, 2010)

2.3.2 Třídní nebo školní chovy

Třídní nebo školní chov je realizován prostřednictvím dlouhodobé (celoživotní) péče o vhodně vybraný druh živočicha, popř. ekosystémový komplex (např. akvárium). Při výběru druhu je potřeba předem zvážit nároky druhu na potravu, péči a např. i hlučnost. Vždy je vhodnější druh, který žije v sociální struktuře, než druh žijící izolovaně, neboť tito jedinci nemají rádi sociální kontakty, mohou být náladoví, kousat (proto je vhodnější křeček džungarský než křeček zlatý). Dále je vždy vhodnější druh z oblasti pouští, polopouští a savan, protože druhy žijící v těchto oblastech mají tzv. pomalejší metabolismus (proto je vhodnější osmák degu nebo pískomil než králík či morče). Osmáci nebo pískomilové nezahynou žízní, když si v pátek odpoledne rozlijí misku s vodou nebo shodí pítko, není jim potřeba tak často čistit ubikaci. Morče a králík potřebují vodu denně a také nároky na čištění ubikace mají vysoké. Zvažujeme i hlučnost daného druhu nebo jeho ubikace. Akvárium se vzduchovacím motorkem je hlučné. Třídní chov je nutné vést vždy svědomitě, aby byla zvířatům zajištěna dostatečná péče (voda, vhodná a rozmanitá potrava), vhodný pravidelně čištěný prostor, dostatek podnětů (partner, hrací prvky) a klidu (welfare). Nedbale vedený chov je zcela kontraproduktivní, protože hrozí riziko, že se děti časem ztotožní s tm, že se o zvířata mohou starat nedbale.

Přítomnost rostlin a živočichů zlepšuje psychosociální klima třídy a umožňuje rozvoj celé řady klíčových kompetencí. (Jančaříková, 2010)

2.3.3 Péče o volně žijící organismy (ptáky)

Péče o volně žijící organismy má v našich mateřských školách tradici. Jedná se především o přikrmování ptáků v zimě a o věšení hnízdních budek, o dolévání vody do pítka. Na školní zahradu je ale možné rozmisťovat také domečky pro čmeláky, zakopat malé vodní nádrže pro vodní živočichy, umístit kládu nebo kámen, pod kterou naleznou domov stínky, mnohonožky nebo žížaly, v horkém létě kropit stinná místa, aby hlemýždi nezahynuli. Učitelka může využívat volně žijící organismy záměrně (ve výukových programech), děti je ale mohou pozorovat i spontánně (např. v rozpadajícím se dřevěném kmeni). (Jančaříková, 2010)

2.3.4 Užitkový chov

Jančaříková (2010) dále zmiňuje, dříve běžný, užitkový chov který však není v předškolním vzdělávání u nás realizován. Dříve byly na školních zahradách chovány slepice, kachny či husy, králíci a také včely. Vejce maso a med obohacovaly školní kuchyni nebo rodinu učitele či školníka. Děti měly možnost seznámit se s přirozeným během věcí (sbírat vajíčka, krmit králíky, pozorovat včely). Kromě kočky, kterou je vhodné chovat na školní zahradě jako přirozenou ochranu proti myším, bývá chov užitkových zvířata školní zahradě výjimečný.

2.4 Jakého živočicha dítěti vybrat?

Dokud se dítě nedokáže postarat samo o sebe, a to se vším všudy, nemůže se plnohodnotně starat o zvíře. Pokud není dítě plnoleté, v podstatě si zvíře pořizují rodiče. Podle zákona je za dítě, tudíž i za zvíře, které pořídí, odpovědný dospělý majitel, tedy rodič. To, jaké zvíře dítěti nakonec rodič pořídí, závisí na finančních, zdravotních, časových, prostorových a také povahových možnostech.

Akvarijní ryby - Malé děti pohled do akvária uchvacuje, je to hezká dekorace bytu a pro silné alergiky někdy téměř jediná možnost, jak si pořídit zvíře. Výhodou je nízká hlučnost avšak nevýhodou je náročnější čištění akvária.

Terarijní živočichové - Pro děti lze pořídit např. suchozemskou želvu, vodní želvu (náročnější na údržbu vodního terária), gekončíky (vyžadují trpělivost při ochočování- krmí se cvrčky, což by pro někoho mohl být problém), hady (živí se živou potravou- myši, ..), agamy (krmí se cvrčky, listy pampelišky), chameleony (živí se pouze cvrčky). Všechna terarijní zvířata vyžadují terárium vybavené miskou na vodu, různou podestýlkou a osvětlením, které dodává teplo.

Drobní hlodavci - Lze vybírat z různých druhů křečků, morčat, potkanů. Také můžeme zvolit činčilu, pískomila či zakrslého králíka. Z hlodavců je k dětem nejvhodnější morče. Na rozdíl od jiných hlodavců téměř nekouše, není příliš malé

a dá se dobře ochočit. Křeček, činčila a potkan jsou vhodní spíše pro větší děti. Pro hlodavce potřebujete klec či akvárium, napáječku s vodou, misku na krmení, podestýlku a případně další vybavení pro hru (kolotoč, žebřík, ..).

Ptáci - Pro děti je vhodný papoušek vlnkovaný - andulka. Klec považuje za svůj domov, takže nemá tendence létat příliš mimo klec. Pro papouška je třeba mít klec, krmení, pítko na vodu a sépiovou kost. Nevýhodou papouška může být více nepořádku okolo klece a také rámus přes den.

Kočka - Kočka, i když nepotřebuje venčení potřebuje denní péči. Denně čerstvou vodu, krmivo a denní čištění kočičího WC. Kočce je třeba zajistit pravidelné očkování. Některá plemena koček se dají také celkem snadno naučit chůzi na vodítku.

Pes - K malým dětem se spíše hodí velká nebo fortelnější plemena. Menší psi se batolícími dětmi mohou cítit ohroženi, když je přišlápnou, spadnou na ně nebo je zatahají. Velký pes bere děti většinou s rezervou. Pro větší děti naopak pořizujeme spíše menšího psa, kterého může svou silou zvládnout např. při venčení.

(http://www.mazlicci.cz/rady_tipy/jake_zvire_poridit_pro_dite.html)

2.4.1 Živočichové vhodní pro alergiky

Alergie je popisována jako nepřiměřená reakce organizmu na některou látku z našeho okolí. Dnes se alergie vyskytují stále častěji a právě přecitlivělost vůči zvířatům patří mezi velmi časté. Je to dáno také skutečností, že neustále přibývá rodin, které si pořizují do bytu různé domácí mazlíčky a možná až následně zjišťují, že nějakému členovi rodiny není jejich přítomnost zdraví prospěšná.

Běžně se lidé domnívají, že alergie způsobuje srst zvířete. Není to však zcela pravda. Zvířecí alergeny jsou obsaženy: ve slinách (pes, kočka, kůň, morče, křeček), moči (kočka, pes, malá laboratorní zvířata), krevním séru, lupech, kožních šupinách, výměšcích (holubi).

Dnes již existují i vyšlechtěná zvířata bez srsti, která bývají prezentována jako vhodná pro alergiky. Zde je však nutné individuální posouzení alergické reakce,

pokud vám vadí alergeny obsažené např. ve slinách zvířete, mohou pak problémy přetrvávat.

Mezi zvířata bez srsti patří:

- kočka zvaná sphynx
- pes rasy Peruánský naháč
- další oblíbený mazlíček alergiků je laboratorní potkan variety nunu, sphynx nebo fuzz (pro variety nunu a sphynx je charakteristická absence srsti někdy i vousků a řas, nejsnáze se dá sehnat varieta fuzz, přičemž tito potkani mají měkkou řídkou jemnou srst, ovšem často se také vyskytují úplně nazí)
- myš laboratorní, variety hairless
- morčata, variety skinny

(http://info-koktejl.cz/clovek-priroda/zvireci-rise/zviratka-vhodna-pro-alergiky)

3 Metodika

Před samotným psaním bakalářské práce bylo důležité nastudovat si dostatek informací a prostudovat dostupnou literaturu věnovanou těmto tématům. Velice často byla navštěvována městská knihovna v Táboře a v neposlední řadě také bylo využíváno soukromé knihovny mateřské školy Mladá Vožice. I když je knihovna v Táboře plně zásobena knihami, bylo nalezeno spoustu titulů jež zde nebylo k sehnání a proto bylo také požádáno kamarádku z Prahy o vypůjčení jedné knihy z Pražské knihovny, jež nebyla jinde k dostání. Některé knihy byly při práci opravdu oporou a nedaly se vypůjčit a tak bylo nutno několik titulů zakoupit. Následovalo porovnávání informací, třídění a členění dle důležitosti.

Byla také navštívena stanice přírodovědců pod domem dětí a mládeže hl. m. Prahy. Ve Stanici se chovají rozličné druhy zvířat. Každou středu ve 14.00 h zde probíhá krmení terarijních zvířat, které je přístupné veřejnosti.Stanice přírodovědců poskytuje dětem (i předškolního věku) a mládeži různé druhy zájmových kroužků.

Dalším krokem bylo vytipování vhodných činností dětí s živočichy. Pro tuto část bylo čerpáno z internetových stránek, různých metodik, knih a v neposlední řadě zkušeností z praxe. Důležitým prvkem zde byla motivace příběhem upraveným z knihy a další motivační básně.

Poslední částí je dotazníkové šetření. Cílem dotazníků bylo zjistit zda školy poskytují dostatek informací a přímého kontaktu s živočichy, výskyt živočichů v domácnostech a také zájem dětí o živočichy a jejich vztah k nim. Dotazníky pro rodiče byly předány rodičům v maloměstské mateřské škole Mladá Vožice, Stříbrná Skalice a městské mateřské škole v Sezimově Ústí. Dotazníky pro pedagogy mateřských škol byly předloženy kolegyním na vysoké škole, jejichž prostřednictvím byly osloveny mateřské školy ve městech a vesnicích více krajů ČR.

4 Vzdělávací projekt „Zvířátka tu budou s námi, budeme velcí kamarádi“

4.1 Charakteristika projektu

Cíl projektu

Primárním cílem je překonání strachu ze všech živočichů.

Dílčí vzdělávací cíle

- vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu
- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění)
- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie
- rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)
- posilování přirozených poznávacích citů (zvídavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)
- vytváření základů pro práci s informacemi
- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit
- rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání
- seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému
- vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.)
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních
- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije
- vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat

- rozvoj společenského i estetického vkusu
- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách
- pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách
- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, s živou a neživou přírodou, lidmi, společností, planetou Zemí

Věková skupina

Vzdělávací projekt je určen pro děti ve věku 5-6 let, tedy pro děti v předškolní třídě mateřské školy.

Realizace projektu

Projekt vychází z vlastních možností a je proto počítáno s tím, že všechny živočichy budeme mít po dobu trvání jednotlivých tématických celků k dispozici ve třídě k pozorování, krmení, čištění, apod.

Důležité je nenutit dítě do přímého kontaktu se zvířetem, kontakt pouze nabízet.

Rozdělení projektu

Projekt je rozdělen na 6 tématických částí, každý zhruba na týden.

Délka realizace

Doba trvání projektu je 6 týdnů, tedy na každý týden seznámení s jedním živočichem = kamarádem. Nejvhodnější je tento projekt realizovat v době květen červen a následně spojit s výletem do zoologické zahrady.

4.2 První den

4.2.1 Motivace

Projekt začíná dramatizací příběhu ,,O Kryštůfkovi, který ubližoval zvířátkům“ (Příloha 1), jež je významnou motivací k celému projektu. Příběh je upraveným příběhem z knihy: Pohádky pro malé neposluchy (Novotná, Sedláková, 2012). Učitelka hraje příběh s maňáskem za paravanem, děti sedí na zemi v hloučku před ní.

4.2.1.1 Pomůcky

Pro dramatizaci s maňáskem je potřeba paravan pro divadélko. Dále potřebujeme: maňásek – kluk; plyšovou či umělohmotnou hračku – kočka, pes, žába, autíčko; obrázek domečku; na tvorbu rybníčku můžeme použít modrý igelit ohraničený kamínky.

4.2.2 Komunitní kruh

Děti s p.učitelkou sedí v ohraničeném kruhu lanem a učitelka otevírá diskuzi s otázkami:

- Mohou mít děti i jiné kamarády než kluky a holky?
- Může být zvířátko náš kamarád?
- Kdo má doma nějaké zvířátko?
- Jaká zvířátka můžeme mít doma?
- Odkud zvířátko získáme?
- Může zvířátko bydlet u každého?
- Jak se jmenuje pan doktor, který léčí zvířátka?

4.2.3 Pohybová hra „Rybičky, rybičky, rybáři jedou“

Děti se postaví vedle sebe do řady a chytí se za ruce. Jeden z nich je vybrán jako rybář, ten se postaví na konec třídy a zavolá: "Rybičky, rybičky, rybáři jedou!". V té chvíli vybíhá proti řadě dětí, která mu v ten samý okamžik běží naproti.

Děti se snaží rybáři uniknout (pouští ruce). Ti, které si rybář nachytá, se stávají rybáři stejně jako on. Hra se opakuje, rybářů přibývá. Rybáři to mají těžší - musí se při chytání rybek držet za ruce po celou dobu "lovu" - dělají síť. Cílem hry je udělat ze všech rybiček rybáře. Poslední rybka, která zbude, se stává prvním rybářem v novém kole hry.

4.2.4 Rituál „Rozhlédni se tu a tam“

Seznámím děti s novým rituálem – ranním pozdravením. Každé ráno, až se sejdeme se chytneme do kruhu a řekneme si toto ranní pozdravení. Říkanka je doplněna pohybem pro snadnější zapamatování. (Příloha 2)

4.3 „Ryba ta si žije“

Literatura

Akvárium - příručka pro začátečníky (Kroupa, 2010)

Akvarijní ryby: atlas více než 750 druhů sladkovodních ryb (Kahl, 1999)

Pomůcky

Vybavené akvárium (dle možností: kameny, rostliny, ..), akvarijní ryby, neprůhledná tkanina, obrázky akvarijních ryb, knihy s akvarijními rybami, krmení pro akvarijní ryby, omalovánky, pastelky, čtvrtka A4, temperové barvy, velké štětce, vatové tyčinky, mapa, síťka na akvarijní ryby, nádoba na čištění, pracovní list, síťka na ryby a vodní živočichy + atlas na určování druhu, magnetická tabule, křída, encyklopedie.

Vzdělávací nabídka

1. den

- rituál „Rozhlédni se tu a tam“
- přinesení malého akvária do třídy, na chvíli zakryté neprůhlednou tkaninou, nejdříve děti poslouchají zvuky a hádají co se pod záhadnou látkou ukrývá
- komunitní kruh: Jaké můžeme mít doma rybičky? – sladkovodní, mořské

Ukázka obrázků akvarijních rybiček

Co vše je k akváriu potřeba?

Čím se rybičky živí?

Jak se budeme k rybičkám chovat?

• pohybová hra „Rybičky, rybičky, rybáři jedou“

2. den

• rituál „Rozhlédni se tu a tam“

• báseň „Ryba ta si žije“ (Příloha 3)

• krmení rybiček

• „Akvárium“ - na čtvrtku vodorovně položenou namaluji štětcem a modrou barvou vodu, zakryji celou plochu, naznačím vlnky a nechám uschnout

- po uschnutí nechám děti libovolně kreslit do akvária rybičky a rostlinky vatovými tyčinkami

3. den

• rituál „Rozhlédni se tu a tam“

• zopakování básně „Ryba ta si žije“ (Příloha 3)

• ukázka na mapě výskytu akvarijních rybiček – životní podmínky

• čištění akvária: lovení síťkou rybiček a přenášení do náhradní nádoby

• krmení rybiček

4. den

• rituál „Rozhlédni se tu a tam“

• omalovánky Rybičky (Příloha 9)

• lovení rybek a vodních živočichů větší síťkou v potoce při vycházce + hledání v atlasu a určování druhu

PRŮBĚŽNĚ:

• pozorování rybiček v akváriu, zapisování všech nových poznatků od dětí o rybičkách na velkou magnetickou tabuli

• vyhledávání akvarijních rybiček v encyklopediích

4.4 „Zakrátko, máme tady morčátko“

Literatura

Morče (Velenská, 2009)

Pomůcky

Klec, podestýlka, napáječka, miska na potravu, domeček, morče, neprůhledná tkanina, potrava pro morče, obrázky morčat, mapa, krabice od bot, magnetická tabule, křída, encyklopedie.

Vzdělávací nabídka

1. den

• rituál „Rozhlédni se tu a tam“

• přinesení klece do třídy, na chvíli zakryté neprůhlednou tkaninou, děti již tuší, že je pod látkou čeká překvapení v podobě dalšího zvířátka, nejdříve děti poslouchají zvuky a hádají co se pod záhadnou látkou ukrývá

• komunitní kruh: Čím se morče živí? – seno, obiloviny, granuláty, tráva, mrkev
Co všechno potřebuje morče v kleci? – podestýlku, napáječku, misku na potravu, domeček
Ukázka obrázků morčat (krátkosrstá, dlouhosrstá a skinny)
Jak se budeme k morčeti chovat? – potichu a pomalu

• vycházka na zahradu – morče přeneseme ven s horním dílem klece a necháme jej na trávě napást

2. den

• rituál „Rozhlédni se tu a tam“

• báseň „Morčátko“ (Příloha 4)

• ukázka na mapě výskytu morčat – životní podmínky

• krmení morčete – střídání dětí v pokládání potravy, morče je bojácné a tak z ruky nejspíš žrát nebude

3. den

• rituál „Rozhlédni se tu a tam“

• čištění klece
• pohybová hra – „Na morčátka“
  – P. uč. rozmístí do prostoru herny malé obruče na počet dětí (pro každého jedna obruč), děti si po jednom stoupnou do obruče. P. uč. zavolá „Morčátka, morčátka, hýbejte se z místa na místa teď“, jakmile děti vyběhnou hledat si jiný domeček, učitelka odebere jednu obruč a dítě které nebylo dostatečně rychlé vypadává ze hry. Hru si nejdříve třikrát zahrajeme bez vypadávání, aby děti hru pochopily a potom začne p. uč. ubírat obruče. Děti které vypadly fandí ostatním.
• vycházka na zahradu – morče přeneseme ven s horním dílem klece a necháme jej na trávě napást

4. den

• rituál „Rozhlédni se tu a tam“
• zopakování básně „Morčátko“ (Příloha 4)
• krmení morčete
• obkreslení šablony těla morčete, stříhání dle čáry, vybarvování pastelkami dle vlastní fantazie

5. den

• rituál „Rozhlédni se tu a tam“
• vycházka na zahradu – morče přeneseme ven s horním dílem klece a necháme jej na trávě napást
• zopakování básně „Morčátko“ (Příloha 4)
• pohybová hra – „Na morčátka“

PRŮBĚŽNĚ:

• pozorování morčete v kleci, zapisování všech nových poznatků od dětí o morčeti na velkou magnetickou tabuli
• vyhledávání morčatech v encyklopediích

4.5 „Znáte zvíře, oblečené do krunýře?“

Literatura

Želvy: jak o ně správně pečovat a jak jim porozumět (Wilke, 1998)

Želvy: v přírodě a v péči člověka (Zych, 2006)

Pomůcky

Vybavené terárium (zdroj tepla, substrát = písek, misku s vodou, misku s potravou), neprůhledná tkanina, suchozemská želva, obrázky želv, potrava pro želvu, mapa, omalovánky, šablona tělíčka želvy, hnědá čtvrtka, skořápky vlašských ořechů, temperové barvy, štětce, tavná pistole, modelína, špejle, náhradní box na čištění terária, plochá nádoba, vlažná voda, magnetická tabule, křída, encyklopedie.

Vzdělávací nabídka

1. den

• rituál „Rozhlédni se tu a tam“

• přinesení terária do třídy, na chvíli zakryté neprůhlednou tkaninou, děti již ví, že je pod látkou čeká překvapení v podobě dalšího zvířátka, nejdříve děti poslouchají zvuky a hádají co se pod záhadnou látkou ukrývá

• komunitní kruh: Jaké můžeme mít doma želvy? – vodní a suchozemské
Ukázka obrázků želv (vodních a suchozemských)
Co vše je k teráriu such. želvy potřeba? – zdroj tepla, substrát = písek, misku s vodou, misku s potravou
Čím se želva živí? – mrkev, čínské zelí, salát, listy pampelišky, jetel
Jak se budeme k želvě chovat? – pomalu a opatrně

• krmení želvy – střídání dětí v krmení želvy, držení salátu apod., želvě nenecháváme v teráriu zbytečně moc potravy, aby děti mohli následují den želvy opět krmit

2. den

• rituál „Rozhlédni se tu a tam“

• báseň „Zvíře oblečené do krunýře“ (Příloha 5)

• ukázka výskytu želv na mapě – životní podmínky

• krmení želvy
• omalovánky Želva (Příloha 9)

3. den

• rituál „Rozhlédni se tu a tam“
• zopakování básně „Zvíře oblečené do krunýře“ (Příloha 5)
• „Želvička“ – děti vystřihnou předkreslenou šablonu tělíčka želvy z hnědé čtvrtky, temperovými barvami si vyzdobí půlku skořápky vlašského ořechu, p. uč. slepí tělíčko s krunýřem tavnou pistolí
• krmení želvy

4. den

• rituál „Rozhlédni se tu a tam“
• krmení želvy
• modelování želvy – modelování krunýře, špejlí vyrýt obrysy štítků, vymodelovat nohy, ocas a hlavu připojit ke krunýři

5. den

• rituál „Rozhlédni se tu a tam“
• čištění terária – přendání želvy do náhradního boxu, výměna písku, umytí misek
• krmení želvy
• koupání želvy – do ploché nádoby dáme vlažnou vodu, výšku vody určíme tak, aby želva měla ponořené nohy ve vodě

PRŮBĚŽNĚ:

• pozorování želvy v teráriu, zapisování všech nových poznatků od dětí o želvě na velkou magnetickou tabuli
    - koupání ve vodě – želva se ráda koupe
    - přijímání potravy
    - rychlost pohybu – zjištění že želva není tak pomalá, jak se o ní říká
• vyhledávání želv v encyklopediích

4.6 „Kdopak nám to tady straší?“

Literatura

Strašilky – (Motyčková, 2012)

Pomůcky

Vybavené terárium (substrát = písek, větvičky), strašilky, neprůhledná tkanina, potrava pro strašilky, obrázky strašilek, mapa, větvičky, lepidlo, čtvrtky A4, pastelky, dětské lupy, magnetická tabule, křída, encyklopedie.

Vzdělávací nabídka

1. den

• rituál „Rozhlédni se tu a tam“

• přinesení terária do třídy, na chvíli zakryté neprůhlednou tkaninou, děti již ví, že je pod látkou čeká překvapení v podobě dalšího zvířátka, nejdříve děti poslouchají zvuky a hádají co se pod záhadnou látkou ukrývá

• komunitní kruh: Proč vypadají podivně a strašidelně? – splynutí s přírodou
Čím budeme strašilky krmit? - listy ostružin, maliní, růže
Jak se budeme ke strašilce chovat? – klidně, pomalu, jemně
Umí strašilka lézt po skle? – ano, drápky na konci nožiček
Co potřebuje strašilka v teráriu? – substrát (písek), větvičky
Ukázka obrázků strašilek

• krmení strašilek - děti se budou střídat v pokládání lupínků, případně držení lupínků

• přímý kontakt – děti které chtějí dostanou strašilku od p.uč. na ruku, je třeba dělat pomalé pohyby, aby se strašilka nelekla

2. den

• rituál „Rozhlédni se tu a tam“

• ukázka na mapě výskytu strašilek – životní podmínky

• krmení strašilek - děti se budou střídat v pokládání lupínků, případně držení lupínků

• „Strašilka“ – lepení větviček na čtvrtku do tvaru strašilek, dokreslování okolí

pastelkami

3. den

• rituál „Rozhlédni se tu a tam“
• vycházka do přírody – vyhledávání hmyzu, zkoumání pomocí dětské lupy, sběr potravy pro strašilky
• krmení strašilek - děti se budou střídat v pokládání lupínků, případně držení lupínků
• přímý kontakt – děti které chtějí dostanou strašilku od p.uč. na ruku, je třeba dělat pomalé pohyby, aby se strašilka nelekla

4. den

• rituál „Rozhlédni se tu a tam“
• krmení strašilek - děti se budou střídat v pokládání lupínků, případně držení lupínků
• zkoumání strašilky lupou – pozorování nohou, stavby těla, tykadel
• kresba strašilky pastelkami – p.uč. nejprve dětem nakreslí strašilku na velký formát papíru, děti potom samy kreslí strašilku

5. den

• rituál „Rozhlédni se tu a tam“
• vycházka do přírody – vyhledávání hmyzu, zkoumání pomocí dětské lupy, sběr potravy pro strašilky
• krmení strašilek - děti se budou střídat v pokládání lupínků, případně držení lupínků
• přímý kontakt – děti které chtějí dostanou strašilku od p.uč. na ruku, je třeba dělat pomalé pohyby, aby se strašilka nelekla

PRŮBĚŽNĚ:

• pozorování strašilky v terárii, zapisování všech nových poznatků od dětí o strašilce na velkou magnetickou tabuli
    - pohyb po skle
    - přijímání potravy

• vyhledávání strašilek v encyklopediích

4.7 „Slyšíš šneka?“

Literatura

Oblovky: plži čeledi achatinida (Protiva, 2011)

Pomůcky

Vybavené terárium (podestýlka = lignocel rozpuštěný ve vodě, miska na vodu a potravu), oblovka, potrava pro oblovku (mrkev, salát, ..), sépiová kost, neprůhledná tkanina, obrázky oblovek, mapa, dětské lupy, omalovánky, pastelky, modelína, papír formátu A3, štětce, temperové barvy, prázdné ulity, magnetická tabule, křída, encyklopedie.

Vzdělávací nabídka

1. den

• rituál „Rozhlédni se tu a tam“

• přinesení terária do třídy s oblovkou žravou, na chvíli zakryté neprůhlednou tkaninou, děti již ví, že je pod látkou čeká překvapení v podobě dalšího zvířátka, nejdříve děti poslouchají zvuky a hádají co se pod záhadnou látkou ukrývá

• komunitní kruh: Čím budeme oblovky krmit? – salát, mrkev, listy pampelišky
Jak se budeme k oblovce chovat? – potichu, klidně
Umí šnek lézt po skle? - ano
Co potřebuje oblovka v teráriu? – substrát=lignocel
Ukázka obrázků oblovek a šneků
Proč mají schránku? – úkryt před nebezpečím
Kde má šnek oči? – na tykadlech
Na co potřebuje oblovka sépiovou kost? – pro růst ulity

• krmení oblovky

• přímý kontakt - děti které chtějí dostanou oblovku od p.uč. na ruku, ucítí jak se šnek pohybuje

2. den

• rituál „Rozhlédni se tu a tam“
• báseň „Leze šneček“ (Příloha 6)
• ukázka na mapě výskytu oblovek – životní podmínky
• vycházka do přírody – vyhledávání šneku a ulit, zkoumání pomocí dětské lupy
• šnečí závody – oblovka a hlemýžď, na stůl dám kousek salátu a vedle sebe dám oba šneky, který dřív doleze k salátu?

3. den

• rituál „Rozhlédni se tu a tam“
• ranní volné činnosti: omalovánky Šneček (Příloha 10)
• zopakování básně „Leze šneček“ (Příloha 6)
• modelování – „Šneček“ – z různých barev modelíny uděláme dlouhý váleček, který nakonec smotáme do spirály, na konci spirály necháme tělíčko na které uděláme oči

4. den

• rituál „Rozhlédni se tu a tam“
• zopakování básně „Leze šneček“ (Příloha 6)
• grafomotorický cvik: „Šnečí ulita“ – na papír pastelkou nakreslím velký kruh který stáčím doprostřed kruhu až udělám velkou spirálu, nakonec dokreslíme tělo a oči

5. den

• rituál „Rozhlédni se tu a tam“
• čištění terária
• krmení oblovky
• vycházka do přírody – vyhledávání šneku a ulit, zkoumání pomocí dětské lupy
• „Barevné domečky“ – malování štětci a temperovými barvami na prázdné ulity šneků, které jsme nasbírali na vycházce
• přímý kontakt - děti které chtějí dostanou oblovku od p.uč. na ruku, ucítí jak se šnek pohybuje

PRŮBĚŽNĚ:

• pozorování šneka v teráriu, zapisování všech nových poznatků od dětí o šnekovi na

velkou magnetickou tabuli

- ochranné reflexi – při hrozbě se stáhne do ulity
- pohyb pomocí svalu
- přijímání potravy ústy

• vyhledávání oblovek a šneků v encyklopediích

4.8 „Jak jen může, střídá barvu svojí kůže“

Literatura

Herpetologie & teraristika- 2, Chameleoni (Nečas, 2003)

Pomůcky

Vybavené terárium (písek, větve, osvětlení), chameleon, neprůhledná tkanina, obrázky chameleonů, potrava pro chameleoy (cvrčci), rozprašovač na vodu, omalovánky, mapa, čtvrtky, lepidlo klovatina, štětce, barevné tuše, hluboká nádoba (kýbl), barevné papíry, magnetická tabule, křída, encyklopedie.

Vzdělávací nabídka

1. den

• rituál „Rozhlédni se tu a tam“

• přinesení terária do třídy, na chvíli zakryté neprůhlednou tkaninou, děti již ví, že je pod látkou čeká překvapení v podobě dalšího zvířátka, nejdříve děti poslouchají zvuky a hádají co se pod záhadnou látkou ukrývá

• komunitní kruh: Ukázka obrázků chameleonů
Co vše je k teráriu potřeba?
Čím se chameleon živí?
Jak se budeme k chameleonovi chovat?

• zarosení chameleona - za pomoci učitelky, dítě mačká rozprašovač a stříká vodou na stěny terária

2. den

• ranní volné činnosti: omalovánky Chameleon (Příloha 11)

• rituál „Rozhlédni se tu a tam“
• báseň „Chameleon“ (Příloha 7)
• krmení a zarosení chameleona - za pomoci učitelky, dítě mačká rozprašovač a stříká vodou na stěny terária, společně vysypou z krabičky pár cvrčků
• pozorování lovení cvrčka
• ukázka výskytu chameleonů na mapě – životní podmínky
• přímý kontakt – děti které chtějí dostanou chameleona od p.uč. na ruku, je třeba dělat pomalé pohyby, aby se chameleon nelekl a nemačkat ho

3. den

• rituál „Rozhlédni se tu a tam“
• zarosení chameleona - za pomoci učitelky, dítě mačká rozprašovač a stříká vodou na stěny terária
• „Barevný kamarád“
  – děti dostanou vystřiženou šablonu chameleona ze čtvrtky, štětcem na čtvrtku nanesou vrstvu klovatiny, čistým štětcem si naberou barevnou tuš a rozpíjejí barvu do klovatiny; pracujeme rychle, aby lepidlo nezaschlo

4. den

• rituál „Rozhlédni se tu a tam“
• čištění terária – chameleona opatrně přendat do hluboké nádoby (kýbl), nemá po čem vyšplhat a tak nám neuteče, výměna substrátu za čistý
• krmení a zarosení chameleona - za pomoci učitelky, dítě mačká rozprašovač a stříká vodou na stěny terária, společně vysypou z krabičky pár cvrčků
• pozorování lovení cvrčka
• pozorování zraku chameleona – je schopen se koukat každým okem jiným směrem
• vyhledávání ještěrek v přírodě

5. den

• rituál „Rozhlédni se tu a tam“
• zarosení chameleona - za pomoci učitelky, dítě mačká rozprašovač a stříká vodou na stěny terária
• pokus – změny barev chameleona

- přiložení barevného papíru jedné barvy (žlutý, modrý, červený, zelený) na 3 boční strany terária, pozorování maskování chameleona, změny barvy, přizpůsobení se okolí

• přímý kontakt – děti které chtějí dostanou chameleona od p.uč. na ruku, je třeba dělat pomalé pohyby, aby se chameleon nelekl a nemačkat ho

PRŮBĚŽNĚ:

• pozorování chameleona v teráriu, zapisování všech nových poznatků od dětí o chameleonovi na velkou magnetickou tabuli

- pozorování chytání potravy, vystřelováním jazyka jež má stejně dlouhý jako své tělo
- pohybování po větvích – nohy uzpůsobené pro pohyb ve větvích na dvě části jako kleště (3 a 2 zrostlé prsty k sobě)
- ocas chameleonovi slouží jako 5. noha, protože je tzv. chápavý a je schopen se za ocas zavěsit ve větvích a přiblížit se tak k potravě

• vyhledávání chameleonů v encyklopediích

4.9 Závěr programu

Na závěr programu by bylo dobré navštívit nějakou zoologickou zahradu či soukromého chovatele těchto živočichů. Prohlédnout si jejich ubikace, vhodné prostředí a poznat také další druhy těchto i jiných živočichů, např. různé druhy želv, chameleonů, akvarijních ryb a dalších.

5 Organizace v jižních Čechách, které umožňují přímý kontakt dětí s živočichy ze zájmového chovu

ZOO Ohrada – Hluboká nad Vltavou

Zoo má jedinečnou možnost poskytnout dětem přímý kontakt se živými zvířaty. Tato výjimečná osobní setkání probouzí nadšení a zájem o živou přírodu. Láska k ní společně s poznáváním je jednou z nejlepších cest, jak vychovávat k rozumné ochraně zvířat a jejich životního prostředí.

Zoologická zahrada také připravuje příměstský dětský zootábor a dětský tábor v zoo.

Programy pro mateřské školy:

• Proč se hadi dobře hladí?

- Děti se dozví mnoho zajímavostí ze života hadů. Osobně si vyzkouší, že had není vůbec slizký.

• Kamarádi ze ZOO

- Do MŠ a 1.-3. tříd ZŠ v Jihočeském kraji přijedou pracovníci ZOO se zvířátky. Budou si o nich vyprávět a pomocí osobních kontaktů s živými zvířaty děti poznají, jak se k nim správně chovat a lépe jim rozumět.

(http://www.zoo-ohrada.cz/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=15&Itemid=451)

Záchranná stanice a Centrum ekologické výchovy - Votice

Výukové programy jsou připravovány aktivní formou, při které jsou děti seznamovány s daným tématem pomocí jednoduchých her. Díky připraveným aktivitám je u dětí procvičováno smyslové vnímání, rychlost, smysl pro orientaci, paměť, obratnost i postřeh. Závěr programů je věnován výtvarné činnosti a předání památečních diplomů (kartiček). Výukový program je určen pro všechny třídy mateřské školy. Délka i náplň programu bude přizpůsobena věku dětí. Na výukový program přijede lektor do školy, nebo je možné přijet s dětmi do Centra Ochrany

fauny ČR v Hrachově u Sedlčan a kombinovat výklad lektora s exkurzí po záchranné stanici.

Programy pro mateřské školy:

• Hrátky se zvířátky – Morče, křeček

- Děti se osobně seznámí se zvířátkem, o které by se mohly doma starat. Ukáží si, co obnáší péče o něj a jaké vybavení je potřeba si obstarat, aby se zvířátko u nás mělo dobře. Naučí se poznávat jejich příbuzné ve volné přírodě a zahrají si hry, které jim přiblíží jejich způsob života.

• Hrátky se zvířátky – Želva

- Během tohoto programu se děti osobně seznámí se želvím kamarádem. Naučí se, jak se o takového tvora správně starat a co potřebuje ke spokojenému životu. Zahrají si hry, které jim přiblíží želví život a poznají také její příbuzné.

(http://www.ochranafauny.cz/votice-zachranna-stanice.html)

6 Výsledky

Do bakalářské práce byly vypracovány dva druhy dotazníků a rozdány do různých mateřských škol. Jeden pro rodiče dětí docházejících do mateřské školy a druhý pro pedagogy mateřských škol. Cílem dotazníků bylo zjistit zda mateřské školy poskytují dostatek informací a přímého kontaktu s živočichy, výskyt živočichů v domácnostech a také zájem dětí o živočichy a jejich vztah k nim.

Ze 40 dotazníků pro rodiče bylo zpět vráceno 32. (Příloha 12)
Ze 40 dotazníků pro pedagogy mateřských škol bylo zpět vráceno 35. (Příloha 13)

6.1 Dotazník pro rodiče

Otázka č. 1 – Věk dítěte

Věk dítěte	Počet dětí	Procentuálně
3	**6**	**19%**
4	**14**	**43 %**
5	**6**	**19 %**
6	**6**	**19 %**

Otázka č. 2 – Máte doma nějakého živočicha?

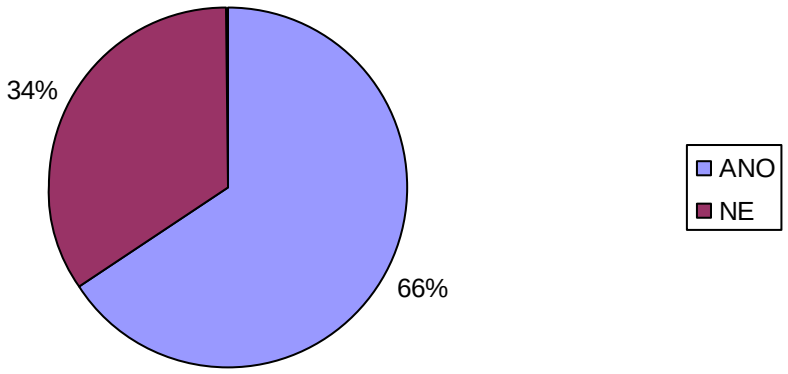

V případě odpovědi v otázce č. 2 ANO, byli uvedeni tito živočichové:

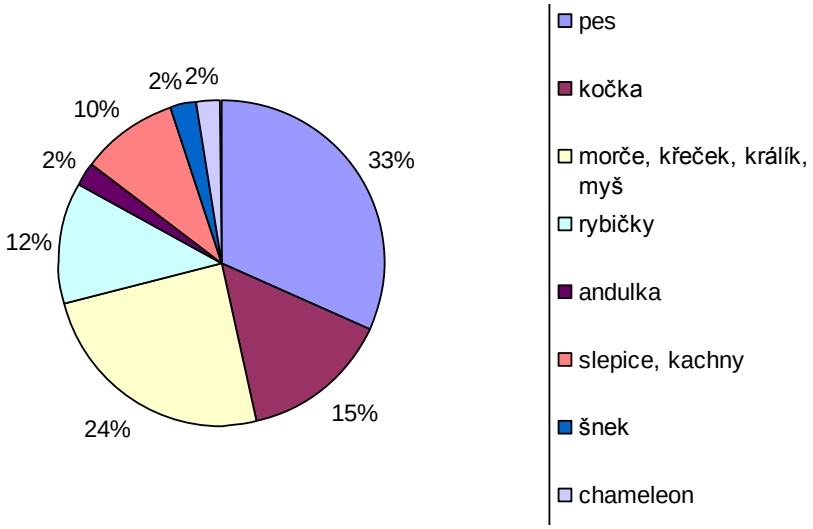

Otázka č. 3 – Jaký je Váš vztah obecně k živočichům?

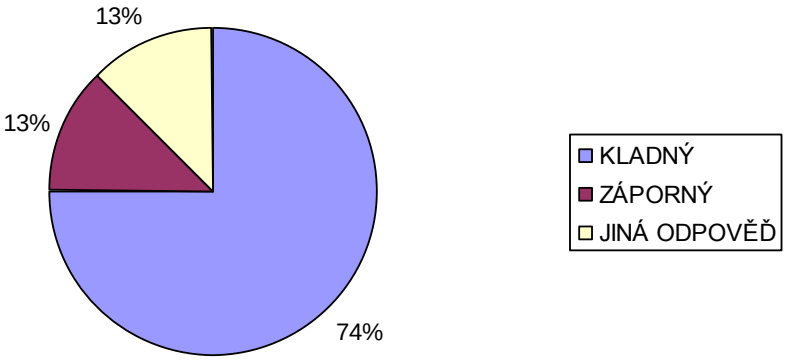

Kolonku „jiná odpověď“ využili rodiče k upřesnění vztahu k živočichům. Někteří mají kladný vztah k běžným druhům zvířat, či mají strach z některých druhů.

Otázka č. 4 – Zajímá se Vaše dítě o živočichy?

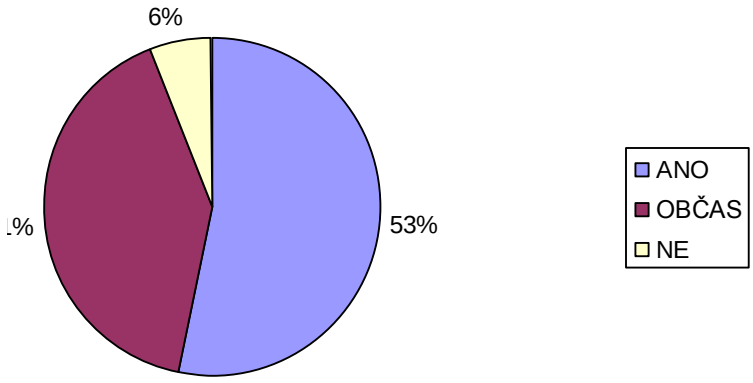

Otázka č. 5 – Jaký má vztah k živočichům Vaše dítě?

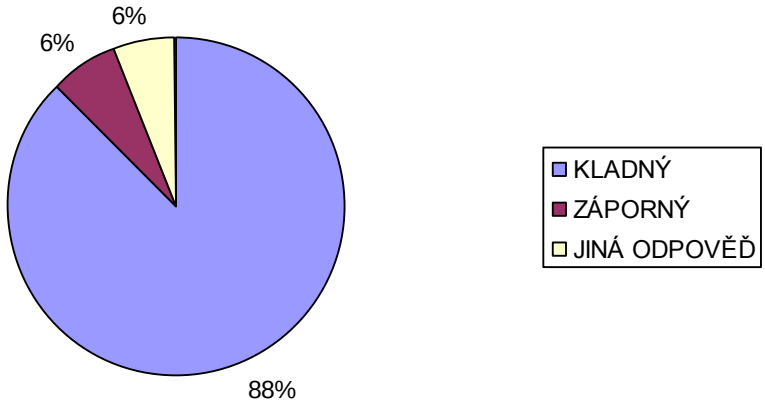

Do „jiné odpovědi“ rodiče uvedli, že jejich dítě neodhadne správnou manipulaci se zvířetem a někteří uvedli neutrální vztah dítěte k živočichům.

Otázka č. 6 – Je dítě v přímém kontaktu s živočichy?

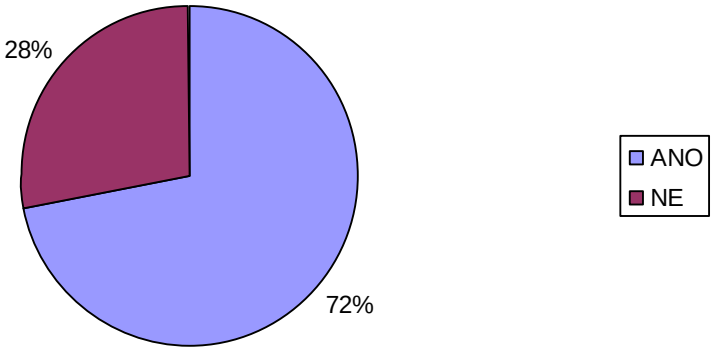

V případě odpovědi v otázce č. 6 ANO, bylo dále uvedeno jak častý je přímý kontakt:

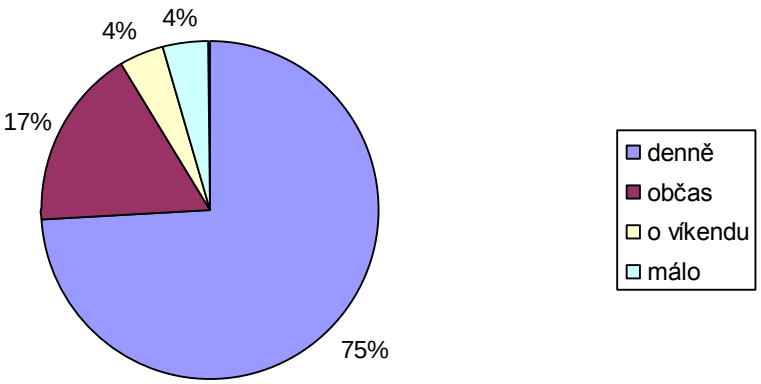

Otázka č. 7 – Sleduje dítě pořady o živočiších?

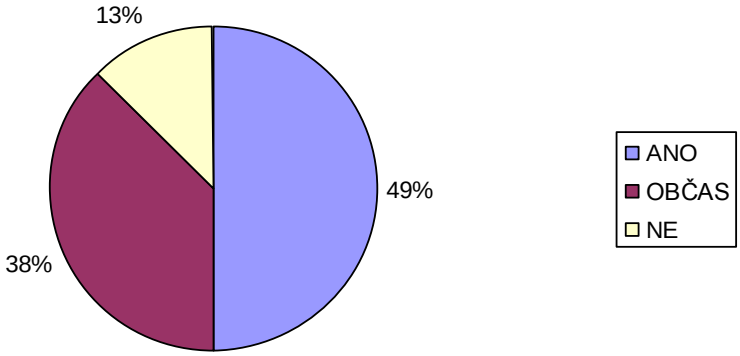

V případě odpovědi v otázce č. 7 ANO, byly dále uvedeny pořady:

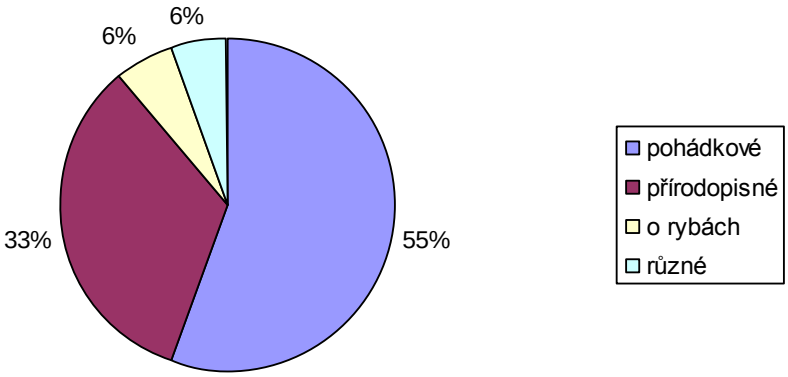

Otázka č. 8 – Prohlíží si dítě rádo knihy o živočiších?

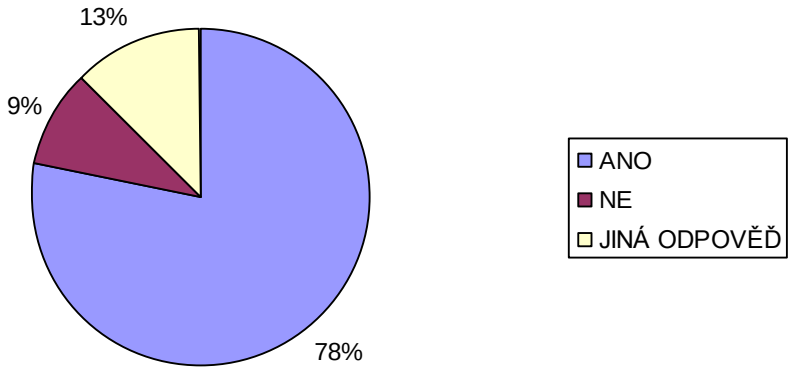

V kolonce „jiné odpovědi“ rodiče uvedli, že dítě si knihy prohlíží občas.

Otázka č. 9 – Všimli jste si, že se Vaše dítě dozvědělo něco o živočiších v mateřské škole?

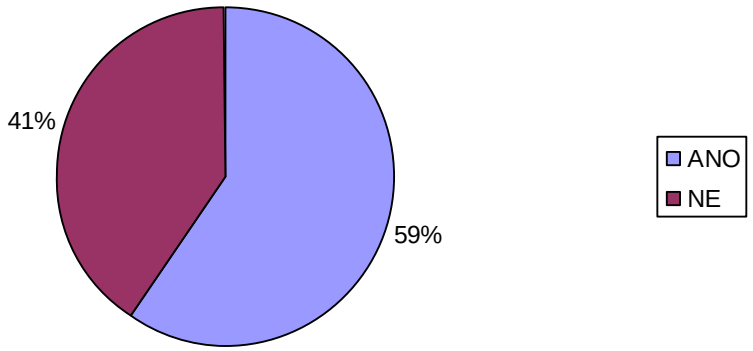

V doplnění odpovědi „ano“ rodiče uváděli tyto příklady: stopy zvěře v zimě, krmení zvěře v zimě, zvířátka před zimou, ježci na podzim, odlétání ptáků do teplých krajin, informace z knížek a z výletu ze zoologické zahrady, čím se zvířata živí, kde zvířata žijí a pozorování zvířat v přírodě.

6.2 Dotazník pro pedagogy mateřských škol

Otázka č. 1 – Jaký je Váš vztah obecně k živočichům?

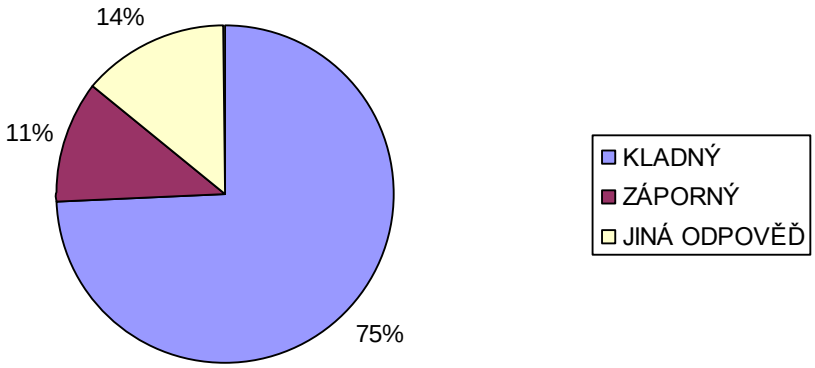

Do kolonky „jiná odpověď“ učitelky odpověděly, že se některých zvířat bojí, některé je nevyhledávají a jiné mají neutrální vztah k živočichům.

Otázka č. 2 – Zaměřujete se ve Vaší práci s dětmi více na vztah k živočichům?

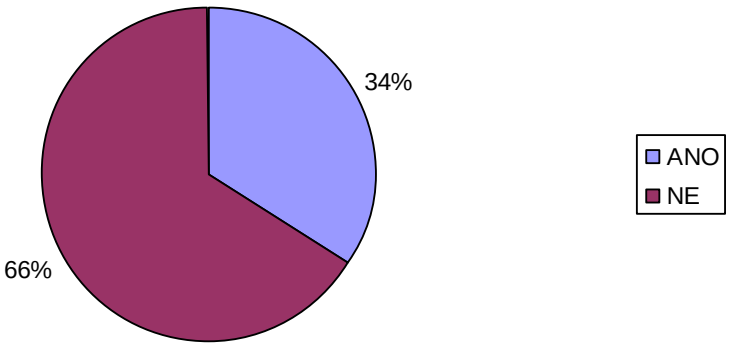

V doplnění odpovědi „ano“ učitelky uvedly příklady práce s dětmi: pozorování, přímý kontakt, informace z knih, obrázková výuka, krmení živočichů, zkoumání živočichů lupou a hledání živočichů v přírodě.

Otázka č. 3 – Chováte ve Vaší mateřské škole nějakého živočicha?

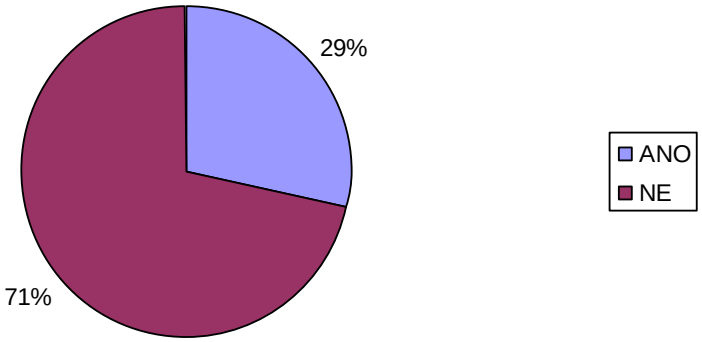

Při odpovědi „ano“ učitelky uvedly živočichy: rybičky, křeček a šnek.

Otázka č. 4 – Zajišťujete dětem kontakt s živočichem jinde mimo mateřskou školu?

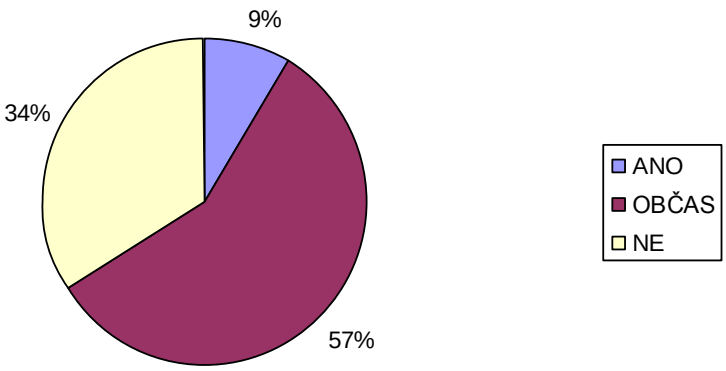

V doplnění odpovědi „ano“ a „občas“ učitelky uvedly pouze místa, kde se děti dostanou s živočichem do přímého kontaktu: statek, les, louka, ZOO, na vycházce a v mateřské škole.

Otázka č. 5 – Jaký mají děti obecně vztah k živočichům?

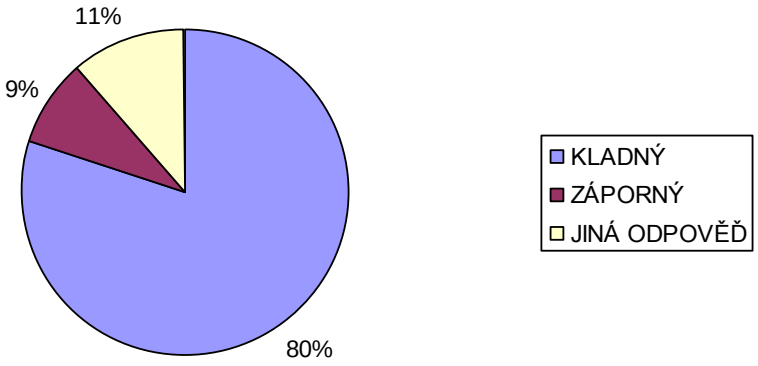

Učitelky uvedly v kolonce „jiná odpověď“, že vztah dětí je různý.

Otázka č. 6 – Jaké mají děti poznatky o živočiších?

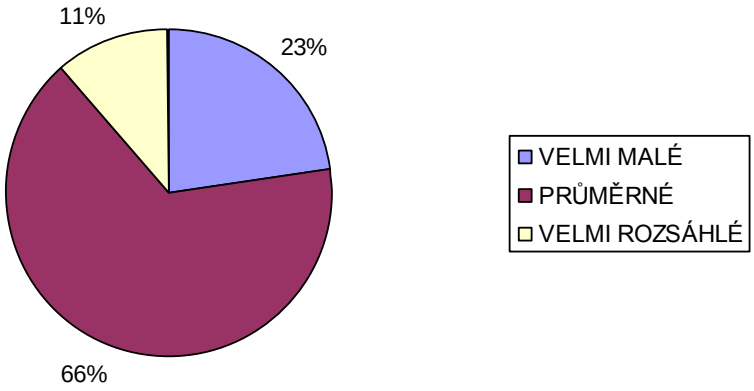

Otázka č. 7 – Učíte děti, jak se mají správně chovat k živočichům?

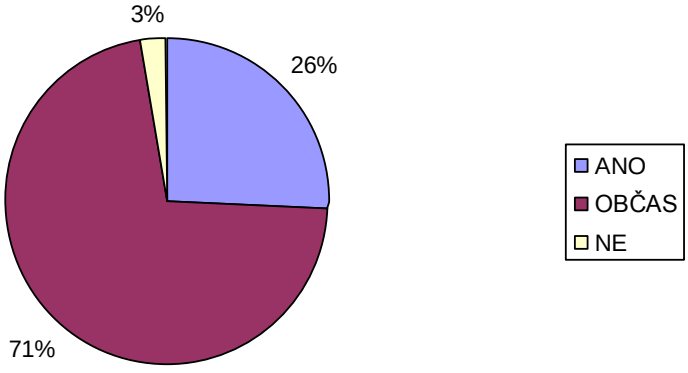

Pro doplnění odpovědi „ano“ učitelky uvedly příklady: ukazování, vlastní vzor, hrou a dramatizací.

Otázka č. 8 – Myslíte si, že by bylo potřeba věnovat tomuto tématu s dětmi více času?

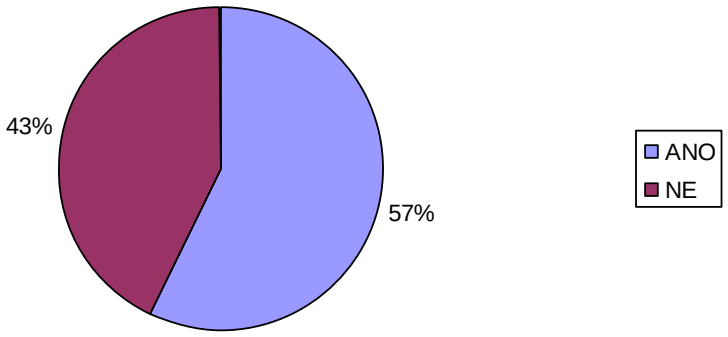

7 Diskuze

Vzdělávací projekt byl realizován u dětí ve věku 5-6 let ve třídě, ve které působím již třetím rokem. Děti tedy dobře znám a ony zase znají mě. S projektem byli řádně seznámeni rodiče dětí a s nadšením byla realizace tohoto projektu ve třídě rodiči schválena.

Při samotné realizaci projektu byla nutná úprava časového sledu činností, protože do běžného chodu mateřské školy vstoupilo několik akcí, jež bylo nutné absolvovat (společná oslava dne dětí všech dětí z mateřské školy, loučení s předškoláky na městském úřadě, aj.).

Děti v tomto projektu pochopily, že není nutné bát se živočichů. I když děti do přímého kontaktu s živočichy nikdo nenutil, samy projevily svou zvídavost a na závěr projektu nebylo jediné dítě, které by si každého živočicha nepohladilo či rovnou nepochovalo. Zjistily, že když se budou samy chovat k živočichům ohleduplně a budou dodržovat určitá pravidla i živočichové se budou chovat jinak, klidněji a citlivěji. Děti získaly celkově kladný postoj k životu ve všech jeho formách.

Na závěr projektu byla navštívena zoologická zahrada Ohrada v Hluboké nad Vltavou. Děti měly možnost poznat různé druhy živočichů a to nejen těch, o kterých se dozvěděly v projektu, ale i spoustu jiných.

Z realizovaného projektu vzniklo několik dalších témat, kterým by bylo možné a vhodné se dále věnovat. Bylo by třeba dále děti seznámit také s živočichy jež mohou být nebezpeční jako např. jedovatí hadi a plazi.

Ze získaných dat z výzkumu je třeba vytyčit několik důležitých výsledků. V domácnostech se živočichové vyskytují docela často a děti mají tedy kladný vztah ke zvířatům. Ve dvou dotaznících byl zjištěn záporný vztah rodičů i dětí k živočichům. Proto se domnívám, že vztah a postoj k živočichům je výchovou promítán do dítěte a tak je jeho vztah k živočichům bohužel ovlivněn jeho rodiči. Pořady jež děti sledují sice obsahují živočichy, avšak více než polovina dětí sleduje pouze pořady pohádkové, nikoli přírodopisné. V pohádkových pořadech se zvířaty však nejde o živočicha jako takového a nedozví z nich znalosti o živočiších.

Z odpovědí od pedagogů mateřských škol bylo bohužel zjištěno, že se většina pedagogů nezaměřuje více na vztah dětí s živočichy a tak se tohoto tématu

v činnostech mateřské školy dotýkají pouze okrajově. Bylo zjištěno, že chov živočichů v mateřských školách je velmi málo rozšířený, což děti ochuzuje o spoustu nových informací a zkušeností s živočichy. Více než polovina pedagogů si myslí, že je zapotřebí věnovat tomuto tématu s dětmi více času, což svědčí o tom, že pedagogům toto téma není úplně lhostejné.

8 Závěr

Cílem práce bylo vytvořit vhodný projekt pro děti zaměřený na vztah dětí s živočichy. Tento projekt byl úspěšně realizován v plném znění bakalářské práce a všechny cíle byly zcela či některé částečně splněny. Plánované činnosti byly zároveň doplněny činnostmi neplánovanými. Uvedených cílů projektu nedosáhly všechny děti, ale k jejich zvládnutí se děti přiblížily a některé je zvládají. Celá práce se stala seznámením s environmentální výchovou jako takovou a metodikou pro rozvoj vztahu dětí k živočichům.

9 Literatura:

Bednářová J., Šmardová V., 2007: Diagnostika dítěte předškolního věku: Co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let. Brno: Computer Press, 212 s.

Bureš J., Chalupová P., Machart J., Martínek P., Zelinka D. a Zeman O., 2004: Ekologická výchova v mateřských a základních školách. Pardubice: Ekocentrum PALETA.

Jančaříková K., 2010: Environmentální činnosti v předškolním vzdělávání. Praha: Raabe.

Kahl W., Vogt D. a Kahl B. 1999: Akvarijní ryby: atlas více než 750 druhů sladkovodních ryb. Praha: Svojtka, 288 s.

Kroupa M., 2010: Akvárium - příručka pro začátečníky. Rudná u Prahy: Robimaus, 72 s.

Leblová E., 2012: Environmentální výchova v mateřské škole. Praha: Portál.

Motyčková H., Motyčka V. 2012: Strašilky. Rudná u Prahy: Robimaus, 71 s.

Nečas P., 2003: Herpetologie & teraristika. 2, Chameleoni. Jihlava: Madagaskar, 303 s.

Novotná I., Sedláková K., 2012: Pohádky pro malé neposluchy. Brno: Edika, 63 s.

Protiva T., 2011: Oblovky: plži čeledi achatinidae. Rudná u Prahy: Robimaus, 71 s.

Vágnerová M., 2000: Vývojová psychologie. Praha: Portál, 528 s.

Velenská N., 2009: Morče. Rudná u Prahy: Robimaus, 69 s.

Wilke H., 1998: Želvy: jak o ně správně pečovat a jak jim porozumět. Praha: Jan Vašut, 60 s.

Zych J., 2006: Želvy: v přírodě a v péči člověka. Praha: Brázda, 201 s.

Elektronické zdroje:

Info-koktejl, 2010: Zvířátka vhodná pro alergiky. [cit. 2012-10-07]. Dostupné z: http://info-koktejl.cz/clovek-priroda/zvireci-rise/zviratka-vhodna-pro-alergiky

Mazlíčci, 2006: Jaké zvíře pořídit pro dítě?. [cit. 2012-10-07]. Dostupné z: http://www.mazlicci.cz/rady_tipy/jake_zvire_poridit_pro_dite.html

Diagnostika. [cit. 2013-01-13]. Dostupné z: http://www.pppbruntal.cz/texty/scholarita03.html

ZOO Ohrada. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: http://www.zoo-ohrada.cz/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=15&Itemid=451

Ochrana fauny ČR. 2010: [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: http://www.ochranafauny.cz/votice-zachranna-stanice.html

10 Přílohy

Seznam příloh:

1. „O Kryštůfkovi, který ubližoval zvířátkům.“
2. „Rozhlédni se tu a tam“
3. „Ryba ta si žije“
4. „Morčátko“
5. „Zvíře oblečené do krunýře“
6. „Leze šneček“
7. „Chameleon“
8. Rybičky
9. Želva
10. Šneček
11. Chameleon
12. Dotazník pro rodiče
13. Dotazník pro pedagogy mateřských škol

1. „O Kryštůfkovi, který ubližoval zvířátkům.“

V jednom malém městečku bydlel malý klouček Kryštůfek. S maminkou a tatínkem bydleli v domečku na kraji městečka, a tak to Kryštůfek neměl daleko k rybníčku či do lesa. I když už chodil do školky a moc se mu tam líbilo, neměl vůbec žádné kamarády. Bylo to proto, že Kryštůfek všem ubližoval, ničil jim hrady se stavebnic, bral jim hračky a vůbec dělal samé nepěkné věci. Byl zlý a tak si s ním děti nechtěly vůbec hrát.

Byl pořád sám a tak se často vydával k rybníčku a do lesa, kde objevil spoustu zvířátek. Jenomže protože si tenhle Kryštůfek neuměl pěkně hrát, začal ubližovat i zvířátkům. Ani ke svým zvířátkům které měl doma se nechoval vůbec pěkně. Doma tahal kočku za ocas a pejska za uši. „Mňaúúúúú… Haf, haf…“ ozývalo se stále častěji u nich doma nešťastné mňoukání kočky a naštvaný štěkot pejska, ba i v akváriu prohánět klacíčkem rybičky, které se moc bály. Všechna zvířátka v okolí se ho bála, a když ho viděla, utíkala se před ním raději schovat.

Jednoho dne se Kryštůfek rozhodl, že si zajde k rybníčku. Vzal si do ruky své malé autíčko a vydal se na cestu. Během ní stačil klacíkem rozbořit mraveniště, zašlápnout několik broučků, vytáhnout z ptačího hnízda vajíčka a rozbít je. Když došel k rybníčku, začal si po cestičce jezdit svým malinkým autíčkem. Bylo to jeho neoblíbenější autíčko, které dostal od maminky. Najednou mu ale autíčko vyklouzlo z ruky a zajelo přímo do rybníčku. Kryštůfek přiskočil ke břehu, ponořil ruce do vody a marně se snažil autíčko nahmatat a vytáhnout. Byl z toho moc smutný. Seděl na kraji rybníčka a rozplakal se. „Co se ti stalo, chlapečku? Proč tolik pláčeš?“ uslyšel za sebou hlas, a protože pro slzy neviděl, kdo ho volá, protřel si oči a rozhlédl se. Na břehu seděl veliký žabák, vyvaloval na Kryštůfka oči a zeptal se ho: „Kvak, kvak, tak co se ti stalo, že tolik pláčeš?“. „Hrál jsem si se svým oblíbeným autíčkem a zajelo mi do rybníčku,“ zavzlykal Kryštůfek. „Kvak, kvak, neplač, buď statečný. I já jsem byl statečný, když jsi mně a mým kamarádům žabákům a žabičkám nedávno u rybníku ubližoval. Přesto ti pomůžu.“ Žabák zmizel pod hladinou a za chvilku vyplaval i se svým kamarádem a nesli Kryštůfkovi jeho autíčko. Kryštůfek radostí poskočil. Ale vzápětí sklopil oči, když si vzpomněl, jak nedávno na břehu rybníčka chytal žáby, házel na ně kamení, tahal je za nožičky a dělal jim samé škaredé věci. Zapomněl, že se na něho dívá žabák, který se hned připomenul: „Kvak, kvak, jakpak by se ti líbilo, kdyby tě někdo štípal, tahal tě za ruce a nohy a házel na tebe kamení? Určitě by se ti to taky nelíbilo. Víš my nejsme lidé, ale také cítíme bolest. Každý živý tvor cítí bolest. I ten malinký mraveneček v mraveništi.“

Kryštůfek žabákovi pozorně naslouchal, přemýšlel o tom, co mu řekl, a potom si spolu začali posílat autíčko. A jak si tak hráli, ani si nevšimli, že se u pomalu stmívá. Najednou byla tma a Kryštůfek nevěděl, kudy se má vydat k domovu. „Žabáčku, teď nevím, kudy mám jít domů, a maminka o mě bude mít určitě strach.“ „Kryštůfku, já ti ještě jednou pomůžu, ale musíš mi slíbit, že se budeš chovat ke všem zvířátkům s láskou a nebudeš jim už nikdy ubližovat.“ Kryštůfek dal žabákovi slib. Žabák potom navrhl: „Kvak, kvak, Kryštůfku, budu skákat před tebou a kvákat a ty půjdeš za mým hlasem a tak tě zavedu domů.“ A tak žabák vždy poskočil a ze tmy se ozvalo: „Kvak, kvak…“ a Kryštůfek se vydal za jeho hlasem. Mnohokrát se to opakovalo, až ho žabák zavedl k domovu. Tam se spolu rozloučili a Kryštůfek žabákovi za všechno poděkoval. Za vylovené autíčko a za pomoc při cestě

domů. A také za to, že se od něj dozvěděl, že všechny zvířátka také cítí bolest jako my lidé.

Když Kryštůfka po příchodu domů spatřil kocour s pejskem, začali si rychle hledat nějakou skrýš, aby jim Kryštůfek nemohl ubližovat. Než si však stihli někam zalézt, Kryštůfek je vzal oba do náručí a jemně je hladil a mazlil se s nimi, tak jako nikdy předtím: „Nebojte se, moje zvířátka, už nikdy vás nebudu trápit.“ Od té doby se Kryštůfek choval ke zvířátkům s láskou a už nikdy jim neubližoval. A žabák? Ten se stal jeho kamarádem a občas si spolu hráli u rybníčka.

2. „Rozhlédni se tu a tam“

→ stojíme v kruhu a držíme se za ruce

Rozhlédni se tu a tam,	→ rozhlížení se s rukama na čele, střídavě pravá a levá ruka
uvidíš že nejsi sám.	→ ruce na oči jako dalekohled, vrtění hlavou zleva-doprava
Všude je tvůj velký svět,	→ celé paže opisují velký kruh = svět
pojď si o něm vyprávět.	→ ukazováčkem na jedné ruce = pojď
Zvířátka tu budou s námi,	→ zadupat
budeme velcí kamarádi.	→ plácnout si dlaní d kamarádem vedle sebe a vyskočit do výšky

3. „Ryba ta si žije“

Ryba ta si žije,
celý život pije.
Plave si a koupe,
jedno je však hloupé.
Když se někdy pokouší,
zaplavat si na souši.

4. „Morčátko“

V akváriu nebo v kleci,

chroupe trávu ve dne v noci.
Běhá rychle, zakrátko,
máme tady morčátko.

5. „Zvíře oblečené do krunýře“

Znáte želvu, krásné zvíře,
oblečené do krunýře?
Zvolna krůček po krůčku,
jde se napít k potůčku.

6. „Leze šneček“

Leze šneček podle meze,
svůj domek si s sebou veze.
Jestli někdo na něj sáhne,
do domečku hned se vtáhne.

7. „Chameleon“

Chameleon, jak jen může,
střídá barvu svojí kůže.
Je to fešák každý rok,
s módním hitem drží krok.

8. Rybičky

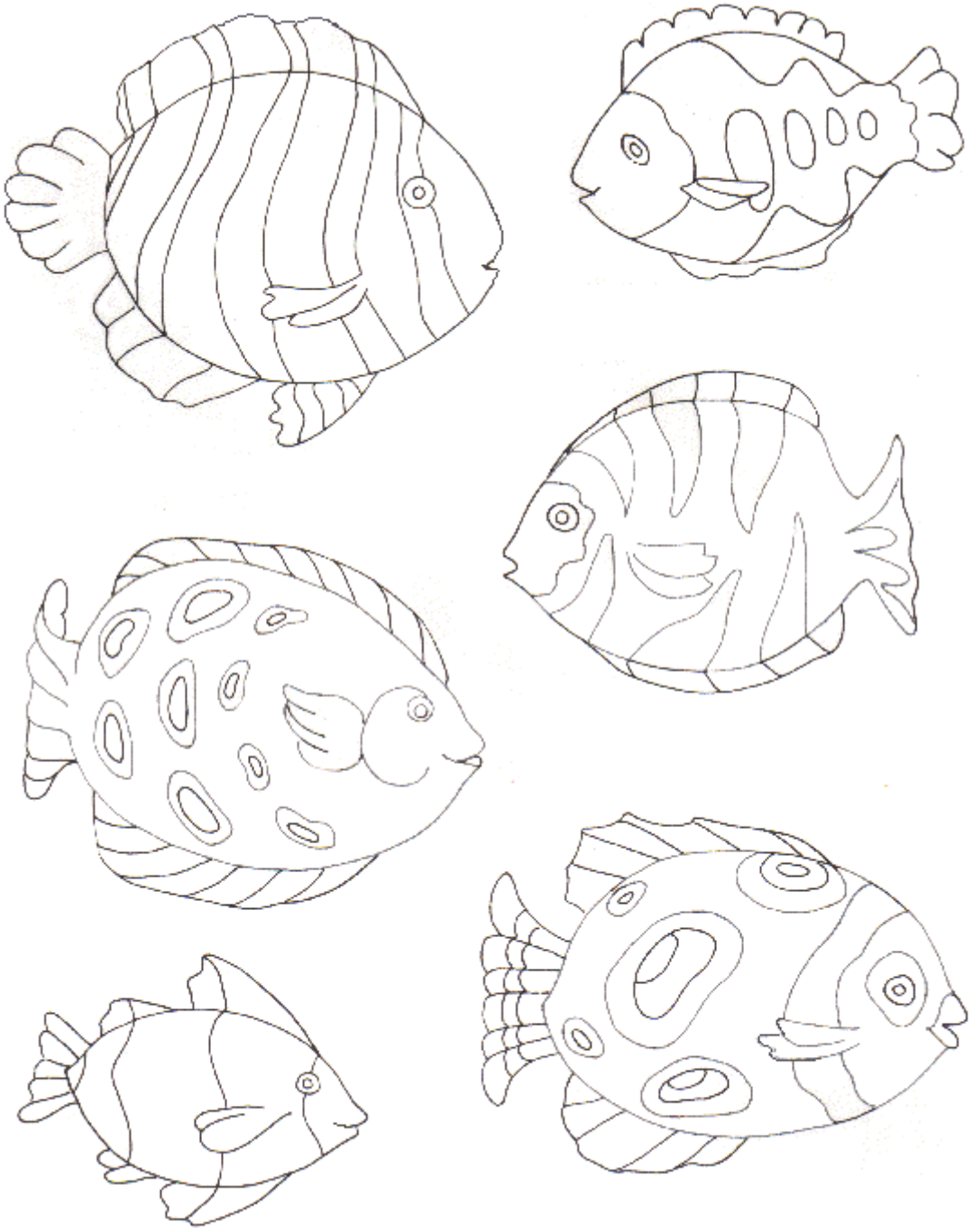

9. Želva

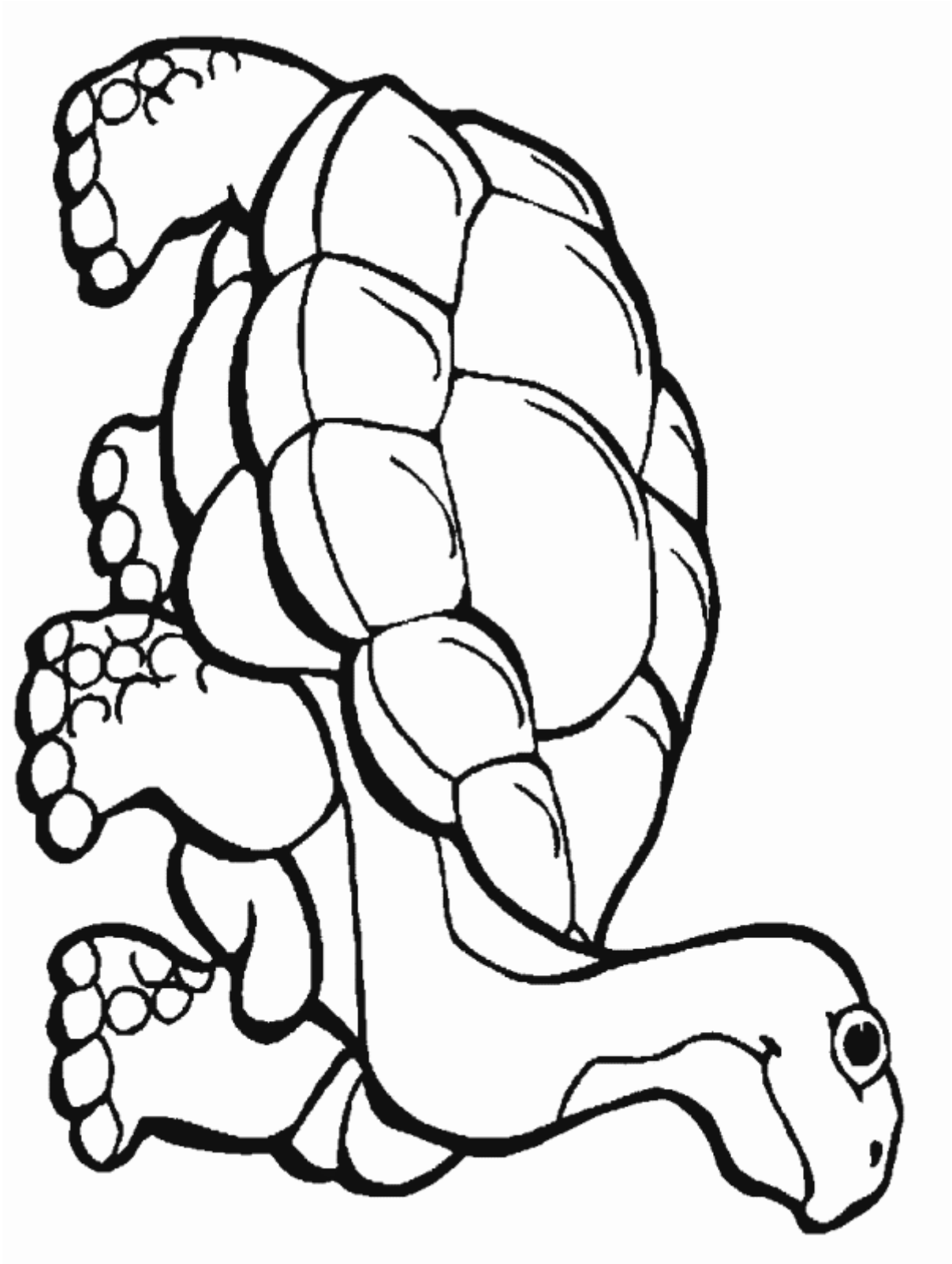

10. Šneček

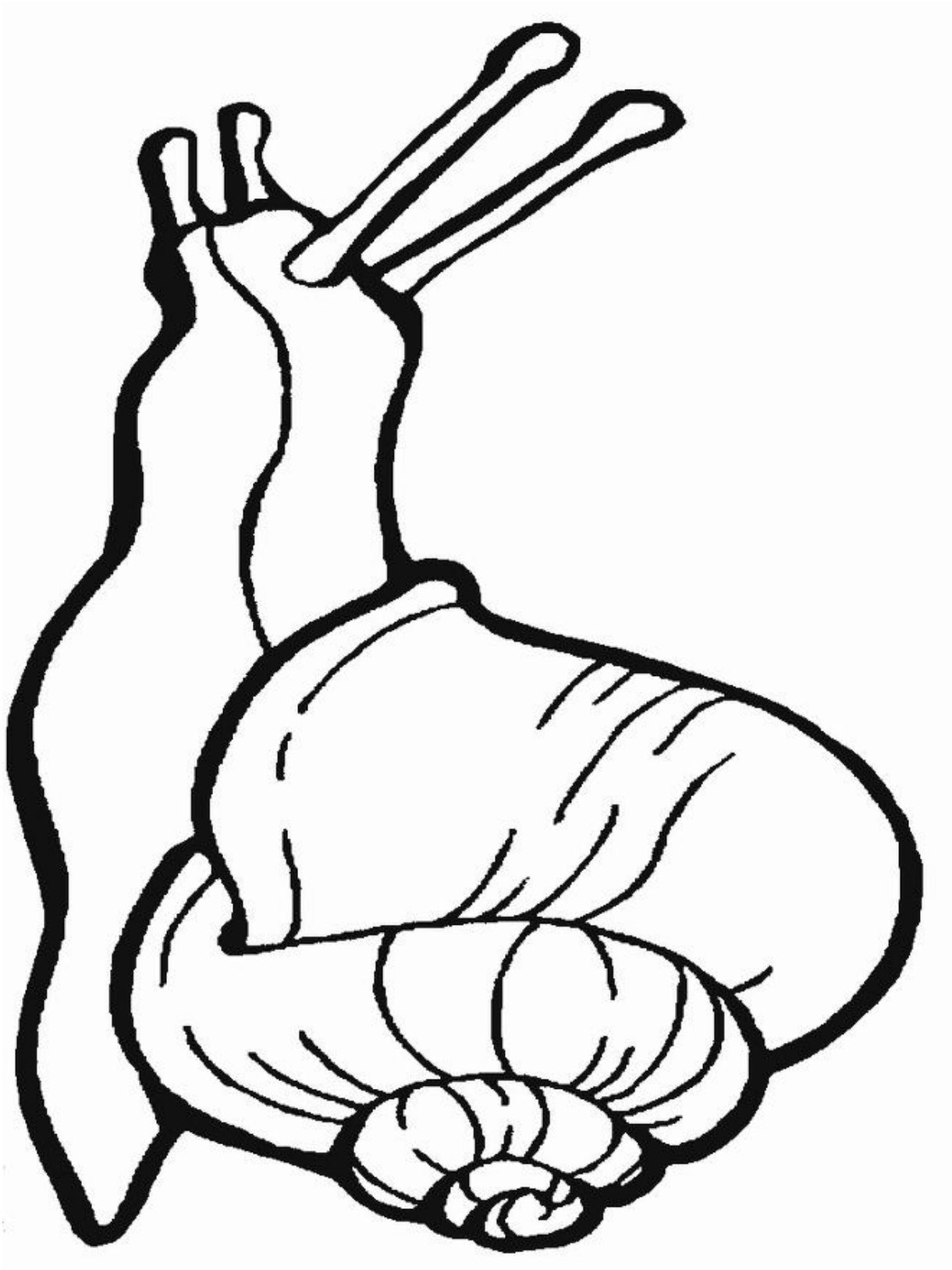

11. Chameleon

12. Dotazník pro rodiče

Dobrý den, jmenuji se Aneta Vobinušková a jsem studentkou 3. ročníku Učitelství pro mateřské školy na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Prosím Vás o vyplnění anonymního dotazníku, který je důležitým materiálem při zpracování mé bakalářské práce na téma: „Utváření vztahu dětí k živočichům prostřednictvím zájmového chovu v MŠ“. Obsah dotazníku bude použit pouze pro účely mé bakalářské práce.

Děkuji Vám za Vaši ochotu a čas
Aneta Vobinušková

1) Věk dítěte:

2) Máte doma nějakého živočicha?
- □ ano – jakého? _____
- □ ne

3) Jaký je Váš vztah obecně k živočichům?
- □ kladný
- □ záporný
- □ jiná odpověď _____

4) Zajímá se Vaše dítě o živočichy?
- □ ano
- □ občas
- □ ne

5) Jaký má vztah k živočichům Vaše dítě?
- □ kladný
- □ záporný
- □ jiná odpověď _____

6) Je dítě v přímém kontaktu s živočichy?
- □ ano - jak často? _____
- □ ne

7) Sleduje dítě pořady o živočiších?
- □ ano - jaké? _____
- □ občas
- □ ne

8) Prohlíží si dítě rádo knihy o živočiších?
- □ ano
- □ ne
- □ jiná odpověď _____

9) Všimly jste si, že se Vaše dítě dozvědělo něco o živočiších v mateřské škole?

- □ ano - co konkrétně? _____
- □ ne

13. Dotazník pro pedagogy mateřských škol

Dobrý den, jmenuji se Aneta Vobinušková a jsem studentkou 3. ročníku Učitelství pro mateřské školy na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Prosím Vás o vyplnění anonymního dotazníku, který je důležitým materiálem při zpracování mé bakalářské práce na téma: „Utváření vztahu dětí k živočichům prostřednictvím zájmového chovu v MŠ“. Obsah dotazníku bude použit pouze pro účely mé bakalářské práce.

Děkuji Vám za Vaši ochotu a čas
Aneta Vobinušková

1) Jaký je Váš vztah obecně k živočichům?

- □ kladný
- □ záporný
- □ jiná odpověď _____

2) Zaměřujete se ve Vaší práci s dětmi více na vztah k živočichům?

- □ ano – jak? _____
- □ ne

3) Chováte ve Vaší mateřské škole nějakého živočicha?

- □ ano – jakého? _____
- □ ne

4) Zajišťujete dětem kontakt s živočichem jinde mimo mateřskou školu?

- □ ano – kde / s jakým? _____
- □ občas – kde / s jakým? _____
- □ ne

5) Jaký mají děti obecně vztah k živočichům?

- □ kladný
- □ záporný
- □ jiná odpověď _____

6) Jaké mají děti poznatky o živočiších?

- □ velmi malé
- □ průměrné

□ velmi rozsáhlé

7) Učíte děti, jak se mají správně chovat k živočichům?

□ ano – jak? _____
□ občas
□ ne

8) Myslíte si, že by bylo potřeba věnovat tomuto tématu s dětmi více času?

□ ano
□ ne